

HARIDUSELUS OLI SUURI MUUDATUSI

poolt lubatud lääneeuroopalik jõuluvahaeg.

Veel uut on tulemas ja tulekul, tänavu proovivad haruhariduse võimalusi Võru 1. ja Antsla keskkool, edaspidi peaks see ka teistesse koolidesse jõudma. Asja tuum on selles, et koos ühiskonnaelu demokratiiseerimisega antakse koolidele ja õpilastele suuri vabadusi valimaks, missuguseid aineid ja kui suures mahus õppida. Kool saab enam õpilasekeskseks. Tema huvisid, edaspidiseid eluplaane ja võimeid arvesse võttes on lapsel tulevikus võimalusi valida talle vajalikke aineid küllalt suures mahus. Nii on kombeks kogu tsiviliseeritud maailmas ja meiega ei tahaks halvemad olla. Takistustökeid on muidugi piisavalt, sest see nõuab suuremaid hariduskulusid, õpikuid ja muid õppevahendeid, aga ka uusi õpetajaid. Aga ükski uus ja hea asi pole kunagi kergelt kätte tulnud.

Hariduskoondisel tuleb pidevalt tegelda õpetajate täiendusega. Abiks talle on ainekomisjonid. Iga õpetaja peab pidevalt olema kursis kõige uuega oma erialal, lisaks iseseisvale enesetäiendustööle tuleb osa võtta õppustest koolis, rajoonis ja vabariigis. Paljude koolmeistrite tublidusest kõneleb see, et rajoonis töötab 9 teenelist õpetajat, 2 teenelist treenerit, 9 õpetajat-metoodikut, 1 vanempioneerijuht-metoodik, 10 kasvatajat-metoodikut, 19 vanemõpetajat. Vabariiklikule metoodikanäitusel «Koduse ülesande didaktilised taotlused» jõudis meie rajoonist 94 tööd.

1988. a. ülevabariigilistel pedagoogilistel kogumiskoogutel said I auhinna õpetaja Maimu Veri ja Urve Jõesaar, III auhinna said 3 õpetajat ja 3 kasvatajat. Et nimetusega õpetajate ja kasvatajate töökoogumus leiaks laiemat tutvustamist, korraldab hariduskoondis märtsis pedagoogilise näituse.

Arvukas on olnud õpilaste osavõtt aineolümpiaadidest. Aineti oli väljas õpilasi järgmiselt; inglise keel 12, biolo-

ogia — 51, vene keel — 12, matemaatika — 296, füüsika — 38, keemia — 20, emakeel — 71.

Rõõmustavat on veelgi. Koolide sõnakunstivõistlustest võitis osa 124 õpilast, murdekeelse omaloomingu võistlusele saatis töid 77 õpilast, IX kodu-uurimispäeval kandis õpilased ette 28 sisukat uurimistööd. Fr. R. Kreutzwaldi 185. sünniaastapäevale pühendatud joonistusvõistluse rajoonivooru tuli 104 tööd, samale tähtpäevale pühendatud sõnakunstivõistlusel lõi kaasa 210 õpilast. Need arvud kõnelevad koolide kultuurisõbralikkusest.

Õpetajail on aga vaja veelgi enam tegelda õpilaste-aineentusiastidega, et meie lapsed oleksid edaspidi edukamad aineolümpiaadide ülevabariigilistes voorudes. Rahvuse väimse potentsiaali säilitamiseks ja edasiarendamiseks tuleb ärksumad pead välja selgitada ja püüda nendega individuaalselt tööd teha. Kool on lastele, aga tema töö tulemuslikkus on alati sõltunud õpetajast.

Ühiskonnas valitsenud ükskõiksus kooliolude vastu, kohati ilmnunud haridusvaenulikkus on viinud selleni, et juba rida aastaid ei leita mitte kõigisse koolidesse õpetajaid. Maarajoonide väikesed koolid vajavad väga tihti liiterialade õpetajaid, selliseid koolmeistreid, kes suudaksid õpetada mitut ainet. Aga õpetajaid ettevalmistavad kõrgkoolid mõtlevad seni ainult suurtele koolidele. Täna alles kavatakse tagasi pöörduda endiste aegade unustatud hea kogemuse juurde, kus pea iga õpetajal oli ettevalmistus 2—3 või kõigi (6klassilises) koolis õpetatavate ainetega õpetamiseks. Alles nüüd on hakatud taipama, et peale 1000—2000 õpilasega «kombinaatide» on suure riigi suurte ülemuste chmatuseks alles ka 20—50 ja 100—200 õpilasega koole.

Nukraks teeb ka see, et noored õpetajad, kes on õppinud

suurte linnade suurtes koolides, pelgavad mõnikord maakooli. Paraku pole põhjus alati paljas pelgamise, suurtel linnadel on tihti silmaganähtavaid eeliseid (kultuuriasutused, teenindus, kaubandus). Nii oleme seisus, kus viiendik (19%) maakoolide õpetajaid on jõudnud pensioniikka ja väga paljud sellele lähenemas. Ka kiputakse unustama, et väikese kooli väikeses klassis töötamisel on omad võlud ja eelised.

Lasteaiaid on samuti hädas kaadriküsimustega. Nende tööd pingestavad väike palk, abipersonali puudumine, liialt suur laste arv rühmades, vähesed lootused korderitingimuste parandamiseks.

Lastepäevakodude juhatajad ootavad enam abi šeffimajanditelt ja -ettevõtetelt nende tööde tegemiseks, mis naisperele üle jõe käib: — keskküttesüsteemide läbipesemine ja survevestamine, — kanalisatsiooni-ummistuste kõrvaldamine, — elektrisüsteemide hooldamine, — sanitaarremondid.

Probleemide probleemiks on ja jääb (vähemalt sajandi lõpuni) rajooni koolimajade ehitamine.

Rajooni täitevkomitee tegi sügisel meie ehitusorganisatsioonidele teatavaks kõige põhilisemad ehitusvajadused (kuni 1995. aastani):

MEKile — Võru 3. Keskkool, Võru lastepäevakodu, Võru lasteloomingu (pioneeride) maja, Antsla lastepäevakodu, Vastseliina lastepäevakodu, Urvaste ELK internaadimaja; KEKile — Parksepa kooli juurdeehitus, Haanja kool, Kuldre kool, Misso kool, Osula kool.

Ükski neist ei tohiks ehitamata jääda, sest nad kõik on hädavajalikud ja nende tarvilikkust ei ole keegi vaidlustanud.

Peale loetletud ehituste on järjekorras veel kümme korda järgmist, mis sel juhul, kui

tahame sajandilõpul Võrumaal lastele kooliharidust anda, tuleb ehitada aastail 1996—2000. On teada, et ehitajail leidub suuri objektiivseid raskusi oma plaanide täitmisel, aga eespool loetletud objektid peavad nende plaanidesse mahtuma.

Teame, et ehitused kallinevad aasta-aastalt. Viidatakse materjalide ja tööjõu kallinemisele. See on tõesti nii. Aga selle põhjenduse alla näib väga hästi mahtuvat ka reaalsete ehitusmahtude vähenemine. Võrreldavates hindades on kooliehitus 15 aasta jooksul vähemalt 2 korda kallimaks läinud. Aga kooli ehitusaeg ei tohiks hinnatõusu varjus 2 korda pikeneda. Kui kivi (plokk, paneel) ja selle seinapanemine läheb nüüd 2 korda rohkem maksma kui 70. aastail, ei tohiks see lubada ehitajal rahulolevalt näiliselt suurenenud võimsusele viidata. Tõsi, miljonilised töötulemused tulevad nüüd kergemini kätte, aga ehitusmahtu ei peaks katma üha odavamaks muutuvate rubladega, vaid reaalsete hoonetega, mis Võrumaal lastele hädavajalikud on.

Loodame, et rajooni juhtkond, kes pöördus abi saamiseks hariduskomitee poole, leiab pealinnast toetust. Hariduskomitee kolleegiumi väljasõidustingimused toimub Võrus veebruaris keskel.

Läinud aasta oli sündmusterohe, muudes eluvaldkondades ehk veelgi enam kui hariduspõllul. Üks suuremaid rõõme oli see, et rahva silme ette julges astuda arvukalt liidrikutsumusega noori mehi. Kellel neist jätkus kannatust siinkirjutatu läbi lugeda, võiks kaaluda võimalust (soovitavalt erialase hariduse olemasolu korral) asuda tööle koolis. Kasvav põlvkond vajab teid. Samuti on hariduskoondisel (alates augustist) tööd pakuda 2—3 teathtelisele tulevasele koolidirektorile toredates maakoolides, asendamaks vanaduspuhkusele minejaid.

ARVI LEOSK,
hariduskoondise juhataja,
rajooni haridusnõunik